

L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Sekondarji 2022

IL-HDAX-IL SENA

IL-MALTI (Karta 2B)

IL-HIN: Saghtejn

Għall-istudent/a:

1. **Wieġeb it-taqsimiet kollha tal-karta.**
2. **F'xi taqsimiet għandek għażla.**
3. **Ikteb b'Malti tajjeb u idjomatik.**
4. **Tikteb xejn fuq il-karta tal-eżami.**
5. **Ikteb it-tweġibiet fuq il-ktejjeb li se tingħata.**

Ir-Referenza għall-Kuntest: Il-Poeżija

(20 marka)

Aghżel silta **WAHDA** (A jew B).**A.** Aqra sewwa l-poeżija *Passaġġi* u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha:***Passaġġi*** ta' Ġorġ Borg

Hemm passaġġi li tibdiehom
mit-twelid;
hemm oħrajn li tiskoprihom
bit-taħbit.

Hemm passaġġi li taqbadhom
bla taf kif;
hemm oħrajn li toħroġ minnhom
kollok grif.

5

Hemm passaġġi li tilhaqhom
fiduċjuż;
hemm oħrajn li jhalluk dejjem
diżilluż.

10

Hemm passaġġi ssibhom jagħlqu
wara ftit;
hemm oħrajn li jwassluk temmen
fl-infinit.

15

Wieġeb:

1. Spjega t-tifsira metaforika tal-"passaġġi" u għid għaliex jużaha hafna drabi. 4 marki
2. a. X'figura tat-taħdit hija l-kelma "grif"? marka
b. Fissirha skont il-kuntest tal-poeżija. 3 marki
3. a. Xi strofi u x'rima qed iħaddem il-poeta fl-aħħar żewġ strofi? 2 marki
b. Liema versi qed juża l-poeta tul il-poeżija kollha? 2 marki
4. a. Xi jrid iwassal il-poeta bl-użu tal-vokabularju "bit-taħbit" u "diżilluż"? 2 marki
b. Fisser "diżilluż" fil-kuntest tal-poeżija. 2 marki
5. Spjega l-kuntrast bejn "jagħlqu wara ftit" u "fl-infinit". X'inhi r-riflessjoni ewlenija li jrid jagħmel il-poeta fl-aħħar strofa? 4 marki

Jew

B. Aqra sewwa l-poeżija *Jien* u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha:

Jien ta' Victor Fenech

Jien idealist –
nemmen f'dinja bla passaporti
bla fruntieri bla kulur.

Jien prattiku –
nemmen fil-lum fil-mewt fil-ħidma
fit-toqol tal-ftehim.

5

Jien romantiku –
nemmen fil-ġustizzja
fl-imħabba fis-sbuħija.

Jien realist –
nemmen fi ċkuniti
fl-iżball fl-iżolament.

10

Jien ribell/kompromessist –
nibni u nfarrak,
nemmen u niċħad,
nobgħod u nħobb.

15

Jien ħafna nies
u jien bniedem wieħed.

Jien...min jien?

Wieġeb:

1. Għaliex nistghu ngħidu li din il-poeżija hija awtoanalizi? 4 marki
2. a. X'figura tat-taħdit hija "nibni u nfarrak"? marka
b. Għaliex il-poeta jhaddem din it-teknika fil-ħames strofa? 3 marki
3. a. Xi strofi, versi u rima qed iħaddem il-poeta tul il-poeżija? 3 marki
b. X'inhu l-istil ta' din il-poeżija? marka
4. a. Xi jrid jgħid il-poeta bi kliem bħal "nemmen f'dinja bla passaport/bla fruntieri/bla kulur" fl-ewwel strofa? 2 marki
b. Xi jrid ifisser meta jsejjaħ lilu nnifsu "realist"? 2 marki
5. Spjega l-importanza tal-mistoqsija rettorika li nsibu fl-aħħar strofa. 4 marki

Ir-Referenza għall-Kuntest: Il-Proża

(20 marka)

Aghżel silta **WAHDA** (A jew B).**A.** Aqra sewwa din is-silta ta' proża u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha:***Aqralli xi haġa ġdida, qaltilha*** ta' Clare Azzopardi

- Il-pannu kien f'rax daqs sandpaper ġdida. Hi u t'farfar it-trab minn fuqu f'assitu jgħirfilha subgħajha twal u mqarqça. Fil-ġnub kien f'tit inqas aħrax. Fil-qiegħ terġa' kien iktar bellusi. Kellha buttuna ċkejna minn fejn tinfetaħ. X'aktarx li xi darba kellha lewn il-fidda imma wara dawk is-snin kollha kienet swiedet. Żammitha f'idejha għajjena u bir-rabja li f'aspett telgħetilha fawra li f'ammritilha widnejha u haddejha. Kif setgħet taħbilha? Kif qatt ma qaltilha b'xejn? Kienet taħt maduma ġol-kabord tal-kċina. "Mur fil-kabord tal-kċina," kienet qaltilha Stella, "il-bieba ta' hdejn il-kuker, li fiha hemm iċ-ċilindru tal-gass, mur, iftaħha, oħroġ il-gass, hemm maduma tiċċaqraq, mur ara hix hemm, kien hemm kaxxa suppost, kaxxa 5 żgħira, kaxxa miksija bl-pannu blu, kont hbejtha jien, mur ara kiluhiex il-ġrieden," qaltilha. Għalqet għajnejha għal f'tit sekondi bil-kaxxa f'hoġorha. Kienet kaxxa żgħira tal-injam, miksija b'pannu blu li xi darba kien skur imma maż-żmien kuluru ntefa. Fuq barra ma kien hemm l-ebda isem u l-ebda data. Mhux faċli żżomm sigriet, f'aspett. Fethet il-buttuna, semgħetha tfaqqa'. Beżgħet li ma ssibx dak li 15 kellha ssib. Riha ta' umdità telgħet għal imnifsejha u daħlet sa ġriżmejjha. Qaqgħet tnejn u żammet in-nifs għal f'tit waqtiet bħallikieku l-istorja kienet f'aspett. Possibbli kienet tant magħluqa f'dinjietha li qatt ma tat ċans lil ommha tgħidilha? Id-data kienet miktuba b'linka sewda fuq ġewwa: 1948. Ġewwa kien xorta oħra. Bħallikieku ż-żmien u l-umdità qatt ma kienu f'akmuha. Kienet dinja 20 ta' kotba ċkejna, dinja differenti għalkollox minn dik li dejjem għexet fiha hi. Dinja maqfula f'kaxxa ċkejna. Bdiet tgħoddhom wiehed wiehed. F'aspett u erbgħin b'kollox. Kellhom kollha numru ċkejken kulur id-deheb fuq l-ispina li ta' wħud kien għadu jidher imma ta' xi oħrajn ma kienx. F'arġet ktejjeb ktejjeb u bdiet tmisshom, le anzi, tmellishom. Kellhom ġilda ratba. U f'aspett l-isem dehbi fuq kull wiehed. Kull isem kien ifisser mara.

Wieġeb:

- L-ambjent li jinholq f'din is-silta t'hawn fuq jitfa' importanza fuq il-kontenut tal-kaxxa u l-emozzjonijiet tal-protagonista.
 - Semmi żewġ emozzjonijiet li garrbet Lina hekk kif kellha l-kaxxa f'idejha u agħti eżempji mis-silta. 4 marki
 - Iddeskrivi l-ambjent li jinholq fis-silta. 2 marki
- Xi stil għandha din is-silta? Agħti raġuni waħda. 2 marki
 - Semmi żewġ sensi li juru dak li għaddiet minnu Lina waqt is-sejba tal-kaxxa. 2 marki
- "Possibbli kienet tant magħluqa f'dinjietha li qatt ma tat ċans lil ommha tgħidilha?"
 - X'figura tad-diskors hi "magħluqa f'dinjietha"? marka
 - Fisser din il-figura tad-diskors billi tiddeskrivi f'aspett Lina. 2 marki

4. Għaliex il-kaxxa żgħira tal-injam, moħbija fil-kabord tal-kċina, hi importanti fil-kuntest tan-novella? 3 marki
5. Din in-novella toħroġ kuntrast bejn il-qadim u l-ġdid. Tkellem dwar il-kuntrast li jidher fis-silta t'hawn fuq u fil-kumpliment tan-novella. 4 marki

Jew

B. Aqra sewwa din is-silta ta' proża u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha:

Ċensina ta' Lino Spiteri

5 Il-bieb infetaħ mill-ewwel. Mara xiha iżjed minn żmienha laqgħetu qisha ilha tistennieh. "Għaddi, Sinjur, għaddi. Naħseb haħbatt diġà? Skużani, ma smajtekx. Kont qiegħda... Imma, għaddi, Sinjur, idhol ġewwa. M'għandix wisq fejn nilqgħek, imma idhol, merħba bik. Int dak li bgħattli r-ritratt, hux tassew? Tridni nivvutalek, għalhekk ġejt?"

Kien dara jsib minn kollox mill-għatba 'l ġewwa, iżda għand din daħal mifxul. U ġewwa, iżjed tħarbat. Faqar kien jaf li baqa', iżda mhux daqshekk, mhux hekk.

"E-e, iva, iva," qalilha, iħares madwaru, imdorri jixrob kull dettall mal-ewwel daqqa t'għajn, "...iva, bgħattlek ritratt..."

10 "Hawn ara...fejn hu? Hawn!" qaltlu, qisha ferħana. Iżda ħsus ma deherx li kien baqgħalha x'turi.

15 Minn qalb gzuz imbarazz, ħarġet li kien bagħtilha. Id-deputat kien tgħallem kif l-aħjar jersaq, wara snin iqandel ruħu bieb bieb u jaħli lsienu jgħid l-istess ħwejjeg. Issa sar jibgħat biljett-ritratt minn qabel b'nota fuqu. B'hekk in-nies, barra li jsiru jafuh jew jerġgħu jiftakruh mill-ewwel jiffrankawlu l-ħin, għax kemm ifakkarhom li għandhom miktub fejn isibuh jekk jeħtiġuh. Imbagħad f'it kliem skont id-diska li tibda; xi żegħila; tislma, u, "...skużawni tafux, se jkolli nimxi; baqagħli ħafna x'nagħmel u wara mbagħad għall-Parlament, ma nħalluħilhomx ħelwa lil dawk; imma fittxuni, tiddejqux tafux, jien għalhekk qiegħed hawn..."

20 Iżda dil-mara ħasditu, bil-biljett-ritratt tiegħu f'idha, taqta' linja dritta ta' bejgħ u xiri mingħajr xinxilli jew tiġbid.

"Mhux biex tivvutali biss, Sinjura...emm, oħt: biex issir tafni..."

Wieġeb:

1. L-ambjent li jinħoloq f'din is-silta t'hawn fuq jitfa' importanza fuq l-emozzjonijiet tad-deputat u l-mod ta' għajxien ta' Ċensina.
 - a. Semmi żewġ emozzjonijiet li ġarrab id-deputat hekk kif daħal għand Ċensina u agħti eżempji mis-silta. 4 marki
 - b. Ikteb dwar l-ambjent li kienet tgħix fih Ċensina. 2 marki
2. a. Xi stil qed jithaddem fis-silta t'hawn fuq? marka
 - b. Għaliex jintuża d-diskors dirett? 2 marki

3. "Imbagħad ftit kliem skont id-diska li tibda; xi żegħila; tislma, u,"
- X'figura tad-diskors hi "skont id-diska"? marka
 - Fisser din il-figura tad-diskors billi tirreferi għall-aspett politiku tas-silta. 3 marki
4. "Mara xiha iżjed minn żmienha laqgħetu qisha ilha tistennieh." Iddeskrivi lil din il-mara u ċ-ċirkostanzi li kienet tinsab fihom. 3 marki
5. Iddeskrivi l-kuntrast bejn it-titli "Sinjura" u "Oħt" u spjega għaliex id-deputat jibdel it-titlu li bih jindirizza lil Ċensina. 4 marki

IT-TIELET TAQSIMA

(30 MARKA)

Il-Komponent Letterarju: *Bejn Haltejn* (barra *Il-Ħarsa ta' Rużann*)

Aghżel mistoqsija **WAHDA** u ikteb komponent ta' **madwar 200 kelma**. Saħħaħ l-analiżi tiegħek billi tirreferi għax-xogħlijiet letterarji li studjajt minn *Bejn Haltejn*. M'hemmx għalfejn tikkwota kelma b'kelma mix-xogħlijiet tal-antologija.

Ftakar li ma tistax tuża l-istess siltiet li ntuzaw għar-referenza għall-kuntest.

- Il-mara hi protagonista f'bosta xogħlijiet f'*Bejn Haltejn*. Aghżel żewġ karattri femminili u ikteb dwar l-imġiba tagħhom.

Jew

- Meta l-bniedem jgħaddi minn xi diffikultajiet fil-ħajja jiftakar fil-passat sabiħ. Iddiskuti s-sens ta' nostalgija fix-xogħlijiet letterarji *Bank* u *Żagħżuġh ta' Dejjem*.

IR-RABA' TAQSIMA

(30 MARKA)

Il-Komponent Letterarju: *Il-Ħarsa ta' Rużann* ta' Francis Ebejer

Aghżel mistoqsija **WAHDA** u ikteb komponent ta' **madwar 200 kelma**. Saħħaħ l-analiżi tiegħek billi tirreferi għar-rumanz. M'hemmx għalfejn tikkwota kelma b'kelma mir-rumanz.

- Ir-rumanzett *Il-Ħarsa ta' Rużann* jiċċelebra l-progress tal-poplu Malti. Iddiskuti aspett wieħed li fih il-poplu mexxa 'l quddiem billi tirreferi għal karattri u episodji differenti mir-rumanzett.

Jew

- Fir-rumanzett *Il-Ħarsa ta' Rużann* il-ġid tal-poplu Malti jingħata importanza. Iddiskuti dan billi tirreferi għall-ideat ta' Mark Antonin u Pietru.